

Euroopa Kohus jätab muutmata Euroopa Komisjoni otsuse, mille kohaselt ei kuulu Slovaki Vabariigi järelevalve all tegutsevad tervisekindlustusasutused riigiabi käsitlevate liidu õigusnormide kohaldamisalasse

Kohtuotsus, millega Üldkohus rahuldab selle otsuse peale esitatud hagi, tühistatakse

Euroopa Kohtu suurkoda tühistas 11. juuni 2020. aasta kohtuotsusega komisjon ja Slovaki Vabariik vs. Dôvera zdravotná poisťovňa (C-262/18 P ja C-271/18 P) Üldkohtu 5. veebruari 2018. aasta kohtuotsuse Dôvera zdravotná poisťovňa vs. komisjon¹ ja lahendades kohtuvaidluse lõplikult, jättis rahuldamata Slovakkia tervisekindlustusasutuse Dôvera zdravotná poisťovňa a.s.-i (edaspidi „Dôvera“) tühistamishagi komisjoni 15. oktoobri 2014. aasta otsuse peale riigiabi kohta, mida Slovaki Vabariik oli väidetavalt andnud kahele teisele Slovakkia tervisekindlustusasutusele (edaspidi „vaidlusalune otsus“)². Sellega kinnitas Euroopa Kohus oma praktikat, mis käsitleb riigiabieeskirjade kohaldamatust tervisekindlustusasutuste suhtes, kes tegutsevad riigi järelevalve all sotsiaalkindlustusskeemis, millel on sotsiaalne eesmärk ja mis rakendab solidaarsuse põhimõtet.

Slovakkia tervisekindlustussüsteem läks 1994. aastal ühe riikliku tervisekindlustusasutuse süsteemilt üle mitmepoolsele mudelile, mille raames võivad tegutseda koos nii avaliku kui ka erasektori asutused. Vastavalt 1. jaanuaril 2005 jõustunud Slovakkia õigusnormidele peab nende asutuste – sõltumata sellest, kas need on avalik-õiguslikud või eraõiguslikud – õiguslik vorm olema kasumit taotlev eraõiguslik aktsiaselts. Aastatel 2005–2014 võisid Slovakkia elanikud valida mitme tervisekindlustusasutuse vahel, mille seas olid Všeobecná zdravotná poisťovňa a.s. (edaspidi „VšZP“) ja Spoločná zdravotná poisťovňa a.s. (edaspidi „SZP“), mis ühinesid 1. jaanuaril 2010 ja mille ainuaktsionär on Slovaki riik, ning samuti Dôvera ja Union zdravotná poisťovňa a.s., mille aktsionärid on erasektori üksused.

Pärast seda, kui Dôvera oli 2. aprillil 2007 esitanud kaebuse Slovaki Vabariigi poolt SZP-le ja VšZP-le väidetavalt antud riigiabi kohta, algatas komisjon ametliku uurimismenetluse. Komisjon tuvastas vaidlusaluses otsuses siiski, et SZP ja VšZP tegevus ei ole majanduslikku laadi ja et järelikult ei ole need asutused ettevõtjad ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, mistõttu ei saa kaebuses nimetatud meetmed kujutada endast riigiabi. Üldkohus rahuldab Dôvera tühistamishagi selle otsuse peale eelkõige põhjendusel, et komisjon ei olnud mõistet „ettevõtja“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses ega mõistet „majandustegevus“ SZP ja VšZP suhtes õigesti kohaldanud.

Lahendades kahte apellatsioonkaebust, mille komisjon ja Slovaki Vabariik Üldkohtu otsuse peale esitasid, tuletas Euroopa Kohus meelde, et ELTL artikli 107 lõikes 1 sätestatud keeld puudutab üksnes ettevõtjate tegevust ja et mõiste „ettevõtja“ hõlmab majandustegevusega tegelevat mis tahes üksust, sõltumata selle üksuse õiguslikust vormist ja rahastamisviisist. Kinnitades aga, et VšZP ja SZP tegevus Slovakkia kohustuslikus tervisekindlustusskeemis, mille tunnused vastavad niisuguse sotsiaalkindlustusskeemi tunnustele, mis järgib sotsiaalset eesmärki ja rakendab

¹ Üldkohtu 5. veebruari 2018. aasta otsus Dôvera zdravotná poisťovňa vs. komisjon ([T-216/15](#), ei avaldata, EU:T:2018:64).

² Komisjoni 15. oktoobri 2014. aasta otsus (EL) 2015/248 meetme SA.23008 (2013/C) (ex 2013/NN) kohta, mida Slovaki Vabariik rakendas ettevõtjate Spoločná zdravotná poisťovňa, a.s. (SZP) ja Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s. (VZP) suhtes (ELT 2015, L 41, lk 25).

solidaarsuse põhimõtet riigi järelevalve all, on majanduslikku laadi, rikkus Üldkohus mitut õigusnormi.

Euroopa Kohus täpsustas sellega seoses, et veendumaks, kas sotsiaalkindlustuskeemis ellu viidaval tegevusel puudub majanduslik laad, tuleb muu hulgas kontrollida, kas ja millises ulatuses võib asjaomast skeemi pidada solidaarsuse põhimõtet rakendavaks skeemiks ja kas sellist skeemi haldavate kindlustusasutuste tegevus allub riigi järelevalvele.

Nende kaalutluste alusel märkis Euroopa Kohus, et vastupidi Üldkohtu järeldusele ei saa Slovakkia kohustuslikus tervisekindlustuskeemis pakkumise kvaliteedi ja ulatuse osas teatud konkurentsi olemasolu, näiteks kindlustusasutuste võimalus pakkuda kindlustatud isikutele tasuta täiendavaid teenuseid ning kindlustatud isikute vabadus valida endale kindlustusasutus ja seda kord aastas vahetada, seada kahtluse alla kindlustusasutuste tegevuse sotsiaalset ja solidaarset laadi sellise skeemi raames, mis rakendab solidaarsuse põhimõtet riigi järelevalve all. Mis puudutab mõningase konkurentsi olemasolu nende asutuste vahel varustamise tasandil, siis lisas Euroopa Kohus, et üksuse tegevuse laadi hindamiseks ei ole vaja kaupade või teenuste ostmist eristada nende hilisemast kasutamisest, kuna asjaomase üksuse tegevuse laadi määrab ära just selle hilisema kasutamise majanduslik või mittemajanduslik laad.

Kuna Üldkohus järeldas väärtalt, et eelmainitud konkurentsielemendid kahandavad VŠZP ja SZP tegevuse sotsiaalset ja solidaarset laadi, rahuldab Euroopa Kohus komisjoni ja Slovaki Vabariigi apellatsioonkaebused ning tühistas vaidlustatud kohtuotsuse. Lisaks, kuna Euroopa Kohtu hinnangul lubas menetlusstaadium kohtuvaidluse lahendada ja teha asjas lõpliku otsuse, analüüsis ta seejärel ise tühistamishagi, mille Dôvera vaidlusaluse otsuse peale oli esitanud.

Euroopa Kohus tõi sellega seoses välja, et Slovakkia tervisekindlustuskeemiga liitumine on kõigile Slovakkia elanikele kohustuslik, et kindlustusmaksete summa on seadusega kindlaks määratud proportsionaalselt kindlustatud isikute sissetulekuga, mitte riskiga, mis tuleneb nende vanusest või tervislikust seisundist, ning et kõigil kindlustatud isikutel on õigus samale seadusega kehtestatud hüvitiste tasemele, mistõttu kindlustatud isiku tasutud kindlustusmaksete ja talle makstavate hüvitiste summa vahel ei ole mingit otsest seost. Lisaks on kindlustusasutused kohustatud tagama kõigi seda taotlevate Slovakkia elanike haigusriskide katmise, sõltumata nende vanusest või tervislikust seisundist tulenevast riskist, ning see skeem näeb ette ka kulude ja riskide tasandamise mehhanismi. Seega on kõnealusel skeemil Euroopa Kohtu hinnangul kõik solidaarsuse põhimõtte tunnused.

Tuvastanud, et Slovakkia kohustuslik tervisekindlustuskeem allub ka riigi järelevalvele, märkis Euroopa Kohus lisaks, et konkurentsielementide olemasolu selles skeemis on sotsiaalsete, solidaarsete ja regulatiivsete elementidega võrreldes teisejärguline ja et kindlustusasutuste võimalus kasumit teenida, kasutada ja jaotada on rangelt piiritletud seaduses ette nähtud kohustustega, mille eesmärk on säilitada kohustusliku tervisekindlustuse elujõulisus ja järjepidevus.

Kõiki neid kaalutlusi arvestades leidis Euroopa Kohus, et komisjon järeldas vaidlusaluses otsuses põhjendatult, et Slovakkia kohustuslikul tervisekindlustuskeemil on sotsiaalne eesmärk ja see rakendab solidaarsuse põhimõtet riigi järelevalve all. Seega leidis komisjon samuti õigesti, et VŠZP ja SZP ja tegevus selles skeemis ei ole majanduslikku laadi, ning seejärel, et neid asutusi ei saa pidada ettevõtjateks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

MÄRKUS: Tühistamishagiga taotletakse liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamist. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, tühistatakse õigusakt. Asjassepuutuv institutsioon peab täitma õiguslõnga, mis õigusakti tühistamisega võib tekkida.

MÄRKUS: Euroopa Kohtule võib esitada õigusküsimustega piirduva apellatsioonkaebuse Üldkohtu otsuse või määruse peale. Üldjuhul ei ole apellatsioonkaebusel peatavat toimet. Kui apellatsioonkaebus on vastuvõetav ja põhjendatud, tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu lahendi. Kui menetlusstaadium lubab, võib

Euroopa Kohus teha ise asja suhtes lõpliku kohtuotsuse. Vastasel juhul suunab ta asja tagasi Üldkohtusse, kes on seotud Euroopa Kohtu poolt apellatsioonimenetluses tehtud otsusega.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127